

Jesucristopa Revelasqan — Chunka Suqtayuq Número

Qanchis Illapakuna Qispichisqan: Revelaciónpi hinallataq Pakasqa Historiapi Profético Análisiskuna

Jeff Pippenger
2023-11-15

Qanchis truynukunapa pakasqa willakuywan reqsisqa profecía nisqapa ruwanakuykunapa qatiqninmanta rimarisqanchik, chaytaqa Apocalipsis libroq chunka hukniyuqmanta chunka kimsañiyuq kamachikuykunapi rikuchisqa kasqan hina. Manaraqmi chayamunchikchu kay ruwanakuykuna wiñayninpi chay punkuman, maypichus Protestantismoq waqra historiata haqtasunman Republicanismoq waqra historiwan. Nitaqraqmi allin yachaypa huk tiyanata wakichisqanchikchu, Islam nisqapa imayna rurananta sut'inta rikuchinapaq Chisi Chawpi Qapariy willakuypi. Ichaqa, kay ruwanakuykunawan kуска huk ancha ancha allin chiqaq kachkan, chaymi sut'inchan imata ruranan kasqanta huk runa, maypachus kicharisqa kachkan chay chiqaqkunata entienden. Apocalipsispa bendiciónninqa yaykun “waqaychay” nisqapa kamachikuyninta, qelqasqa kasqankunata waqaychanapaq.

Historiaq siq'isqan, kunan kichasqa kasqan, Diospa kamachiq atiyinta apamun chaykunaman, pisi uyariqkunaman, ñawinchaykuyta atiqkunaman, hinallataq chaypi qillqasqakunata waqaychaqkunaman. Chayrayku, pacha chayamunmi Isaiaspa qhipa willakuyninmanta, hinaspa Apocalipsispa chunka hukniyuqmanta chunka kimsaqniyuq kama kapitulkunaq yuyaychakuyninmanta t'aqakuyta, chaymanta allinta sayarichinapaq “kimsa p'unchaw kuskan” nisqapa ancha chaninnaq kayninta, maypim Elíaswan Moiséswan wañusqa karqanku callepi, willaykunapa ancha hatun ñanpi, chay wañusqa ch'aki tullukunapa pampanta p'unchawrayku chimpaspa. Kunanqa reqsisunchikmi “ch'in pampa” nisqapa unanchayninta.

Qhipa qillqapi tawa profético testigokunata reqsisqanchikmi, pichus pakasqa willakuywan qanchis trueno-kunapa churasqa ruwaykuna qatipasqanta sayachinku. Cristo-pa imagen-ninpa siq'in, iskay testigokunapa siq'in, bestia-pa imagen-ninpa siq'in, hinaspa llulla norte rey-pa siq'in.

Lliw qatiyañanxa, aynacht'äwi norte tuqinkir qollqe reyin ch'axwa sarnaqäwipaxa, 538 maran papadon ch'amanchatäwipampiw qallti. Ukatsti papadonxa, norte tuqinkir ajayun tuqit aynacht'äwi reyinjama, ajayun Jerusalén ukhamarak ajayun Israel markaruxa patak payan tunka suxtani maranakaw takintäna.

Hinaspanqaqa espada patanpi urmaykunku, llapa nacionkunaman prisionero apasqaqa kanqaku; Jerusalén llaqtataqa mana judío nacionkuna saruykuchkanqaku, chay nacionkunapa tiempunkuna hunt'akunan kama. Lucas 21:24.

Juanqa nisqa karqan tupunanpaq iskaynintaq santwariuta, chaymanta hostiayuktawan; ichaqa nisqataqmi karqan wasipa kanchanta saqenanpaq, imaraykuchus chayqa qarqusqa karqan mana

judío nacionkunaman waranqa iskay pachak soqta chunka watakunapaq.

Huk soqosqa hina huk qiru tuqusqa karqan ñuqaman; chay angelmi sayarispa nirqan: Hatariy, Diospa templonta tupuym, altarta ima, chaypi yupaychaqkunatapas. Ichaqa templo hawapi kaq patiota saqey, ama tupuychu; imaraykuchus mana judiokunaman qosqa kachkan. Paykunataqmi ch'uya llaqtata saruspa purinqaku tawa chunka iskayniyuq killakunata. Apocalipsis 11:1, 2.

Juanwan Lukaspas willakunku mana judiokunaqa “Jerusalénta” “saruchinqaku” “tawa chunka iskayniyuq killakunata.” Juanmi unanchan chay pacha hayk'aq unay kasqanta, Lukasñataq chay historiapa tukukuyninta reqsichin. Kay iskay testigokunaqa Daniel qanchis pusaq kaq qillqapa chunka kimsayuq kaq versículopi tapukuyninmanta rimashanku.

Chaymanta uyarirqani huk santo rimashaqta, hinaspa huk santo nirqan chay rimashaq cierto santoman: “¿Hayk'aqkama kanqa chay rikuy sapa punchaw sacrificiomanta, chay ch'inñachiq huch'amanta, chay santuario-tawan ejercitota sarusqa kananpaq?” Daniel 8:13.

Tapukuypi imaykamataq unayta santuariuwan hinaspa huñu runakuna sarusqa kanankupaq, iskay ch'usaqyachiq atiykunata reqsichin, chaykunam Jerusalén llaqtata sarurqanku; Danielpa qillqasqampi chayqa “santuariuwan” nisqawan hinaspa “huñu runakuna” nisqawanpas rikuchisqa kachkan. Kay versículopa allin, saphi hina kaq yachaynin, J. N. Andrews nisqanman hina, kay versículoqa iskay ch'usaqyachiq atiykunata reqsichin, chaykunam santuariuta hinaspa huñu runakunatapas sarurqanku. Versículopi ñawpaqta reqsichisqa ch'usaqyachiq atiq kayqa paganisum, iskay kaqtaq papalisum. “Huñu runakuna” nisqa simiqa, Danielpa rimayninmi imatachus Juantaq templopi “yupaychaqkuna” nispa reqsichin, chayqa Jerusalénpi.

“KAN ISKAY 'CH'USAQCHAYKUNA' KAN DANIEL 8 PI.—Kay cheqaq kaqtaqa Josiah Litch sutiyuq runam ancha sut'ita rikuchin; chayraykum paypa siminkunata qawachiyku:

“‘Sapa p'unchayllapi kaq' nisqaqa kunan inglés qillqapi ñawinchaymi. Ichaqa originalpiqa manam imapas sacrificiota hina kaqchu tarikun. Kayqa llapallan runakunam reqsinku. Kayqa huk gloss otaq traductorkuna churakusqan yuyaychasqa ruram. Cheqaq ñawinchayqa kaymi: ‘sapa p'unchayllapi kaqwan ch'usaqyachiy huchallikuywan,’ sapa p'unchayllapi kaqpas huchallikuypas “wan” nisqawan hukllachasqa; sapa p'unchayllapi ch'usaqyachiy, ch'usaqyachiypa huchallikuynin ima. Iskaymi ch'usaqyachiq atiykuna, mayqenkunachus santuarioyta hinallataq ejercitota ch'usaqyachinankupaq karqan.’—Prophetic Expositions, Volume 1, page 127.

Sut'imanta rikurinmi santuarioqa, anfitrión nisqapas, sapa p'unchaw nisqawan ch'usaqyachiq hucha transgresión nisqawan sarusqa kananpaq kasqanta. Chunka kimsañiqin versículota allinta ñawinchaymi kay puntota takyaykachin. Kay chiqaqmi huk chiqaqtapas sayarichin, nispa: kay iskay ch'usaqyachiykunaqa iskay hatun rikch'ayninkunam, chaykunawanmi Satanásqa Jehovápa yupaychayninta, hinallataq causanta urmachiyta munasqa. Señor Millerpa rimariyninkuna kay iskay simikunapa ima ninanmantapas, hinallataq pay kikin chay ninanta tarinapaq mayqen ñanpi purisqanmantapas, kay qatiq umalliq sut'ipi qawachisqa kachkan:

“ISKAY CH’USAQYACHISQAKUNAQA PAGANISMUWAN PAPAKAYWANMI KANKU”

“Ñawpaqman ñawirirqani, hinaspa mana huk casotachu tarirqani maypipas chaypi [sapa p’unchayta] rikurqanman, aswanqa Daniellapim. Chaymantaqa [huk concordanciapa yanapayninwan] chaywan kuska sayaq simikunata hap’irqani: “qichuy”; payqa qichunqa, “sapa p’unchayta”; “pacha sapa p’unchay qichusqa kananmantapacha”, hukkunapas. Ñawpaqman ñawirirqani, hinaspa yuyarirqani mana kay qillqapaq ima k’anchaytapas tarisqayta; tukukuyninpiqa 2 Tesalonicenses 2:7, 8-man chayarirqani. “Mana alli kaypa pakasqa willakuyninqa ñam llamk’ashanña; ichaqa kunan hark’aqmi hark’ashan, ñanmantam qichusqa kanqa; chaymantataq chay mana alliqa rikuchisqa kanqa”, hukkunapas. Hinaspa chay qillqaman chayaspaga, ¡ay! ancha sut’i hinaspa hatun k’anchariqmi cheqaq kay rikurirqan! ¡Chaypin kashan! ¡Chaymi “sapa p’unchayqa”! Kunantaq, imataq Pablo nin “kunaq hark’aq” nisqanwan, icha “hark’aq” nisqanwan? “Huchayoq runa” hinaspa “mana alliqa” nisqanwanqa papismom nishan. Allinmi; chayri imataq papismota hark’an mana rikuchisqa kananpaq? Ari, paganismom; chay hinaqa, “sapa p’unchayqa” paganismom ninan.”—Second Advent Manual, página 66.” J. N. Andrews, The Sanctuary and the 2300 Days, 33, 34.

Levítico iskay chunka suqta qillqapi nisqa “qanchis kuti” hunt’asqa kasqanman hina, pagano kayqa santuario-ta chaymanta soldadokunatapaspas t’aksaqmi karqa waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata, chaymanta papalismoqa chayllataq ruwaspa huk yapasqa waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata. Papadoqa Jerusalén-ta saruch’arqu waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata Lucaswan Juanwan hina, papadoqa wañuchi ch’akiyta 1798 watapi chaskinankama. 1798 watamanta waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata qichuspa, 538 wataman chayan. 538 watamanta waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata qichuspa, Cristo Manaraq Paqarisqa 723 wataman chayan; chay pachapi Asiria, chay pacha cheqaq ch’inqa lawpaq reyin kaspaga, Israelpa ch’inqa qhapaq suyunta watachiyman apasqa.

Juanqa manam rimarinchuñachu waranqa ishka pachak soqtachunka watakunallamanta, chaypi papadoqa santuarioyta hinallataq ejercitota sarusqa kasqanmantam. Ichaqa Lucasqa ishka pachak pachak soqtachunka watakuna pacha rimarin, chaykunapi paganismoqa papalismoqa Jerusalénta sarusqankumanta; paymi nin: “mana judíokunapa tiempokuna hunt’akunankama.” Lucasqa reqsichin Jerusalénpa sarusqa kayninqa manam huklla “tiempollachu” kasqanta, aswanpas “tiempokuna” nisqankuna hunt’akusqanmanta mana judíokunapa.

Cheqaqmi, 1856 watapi, Millerpa qatinqinkuna Adventismoqa Laodicea karqan, hinaspapas qanchis wata qhipaman Levítico iskay chunka suqta-yuqpi “qanchis kutikama” nisqa chiqaqta mana chaskirqankuchu; chayraykum mana atinkuchu kay sasa Bibliamanta chiqaq willakuyninkunata rikuyta. Chay riqsichisqayqa kaymi: qanchis illapakunapa pakasqa historianninkuna—kimsa señal-marcakunata reqsispa, hukñiqinmanta iskayñiqin señal-marcakama huk pacha unayta, hinaspapas iskayñiqinmanta kimsañiqin señal-marcakama huknin pacha unayta reqsichiq—llullaqa norte reypa profetiku siq’inpi rikuchisqa kachkan.

Chay siqiqua qallarisqa karqa 723 ñawpaq Cristomanta, Israelpa hanaq suyu kamachiynin Asiriapa qhapaq apuyninpa makinpi esclavitudman risaqtin, cheqaqta hanaq llaqtakunapaq qhapaq apu hina.

Chaymanta 538 watapi, hanaq llaqtakunapaq espiritupi qhapaq apu kallpachasqa karqa, hinaspataq espiritupi Jerusalenta saruchirqa wakmanta chunka iskay pachak soqta chunka watakuna, wañuylla k'irisqata chaskinankama 1798 watapi. 723 ñawpaq Cristomanta pacha 538 watakama, chay atiykuna Israelta kamachispa qhispichisqa hina hap'iqkunaqa sapa kuti pagano atiykuna karqanku.

Cristopa liniaqa reqsichin chiqaq qhapaq norte nacionmanta reyta bautizakusqanpi watapi 27, chaymanta huk waranqa iskay pachak soqta chunka profétic p'unchawkuna qhipamanqa, chakatasqa karqa. Chaymantataq discípolonkuna kallpachasqa karqanku chiqaq qhapaq norte nacionmanta reypa willakuyninta rikuchinankupaq, Estebanta rumikunawan wañuchisqankukama watapi 34. Cristopq llaqa huk waranqa iskay pachak soqta chunka p'unchaw ministerionninpi mana purisqa sapallan pachaqa karqa, Jerusalénman yaykusqa atipanakuy yaykuypi sillaypi risaqtin. Chayrayku payqa Jerusalénta saruchirqa huk waranqa iskay pachak soqta chunka p'unchawkunata, hinallataq discípolonkuna cruz qhipapi rurarkunaku. Iskay lineakuna, llullaq qhapaq norte nacionmanta reyman Cristowan, chiqaq qhapaq norte nacionmanta reyman, Jerusalénta hinallataq ejercitota saruchirqanku huk waranqa iskay pachak soqta chunka p'unchawkunata.

Runa mana yupaychayqa, cheqaq judiokunapa kay pachapi templopi serviq yupaychay sistemaq llullachiq rikch'aynin karqa; papalimon ichaq, espiritu judiokunapa hanaq pacha templopi serviq yupaychay sistemaq llullachiq rikch'ayninmi. Runa mana yupaychaypa waranqa iskay pachak soqtachunka watankunaqa, Cristopa waranqa iskay pachak soqtachunka p'unchayninkunawan paralelmi karqa; papalismopa waranqa iskay pachak soqtachunka watankunapas, discípolokunapa waranqa iskay pachak soqtachunka p'unchayninkunawan paralelmi karqa.

Ishkay siki churakunamanta sapa hukninpas qanchis truinukunapa pakasqa historianta willaq, hukllataq profétic churakuyniyuqmi, chaymi 2023 watapa julio killapi llapanpa ñawpaqenpi kichasqa qallarirqa. Chay kichakuyqa huk chhikaqa Millerita kuyuriyniyuqkunapa ñawpaq kaq llakikuyta riqsisqawanmi ruwasqa karqa. Paykunapa ñawpaq kaq llakikuyinkuqa huk pacha p'unchayta yaykuchirqa, chayta chunka sipaskunapa rikch'ayninpi “suyakuy pacha” nispa sutichanku. “Suyakuy pacha”qa Exeter, New Hampshire camp meeting nisqapi tukukapun, chaypi Chaupi Tuta Qapariy willakuy hunt'asqa takyachisqa kaptin. Exeter camp meeting nisqaqa iskay kaq waymark tukurqa, chaymantataq huk pacha p'unchayta yaykuchirqa maypichus Chaupi Tuta Qapariy willakuy willasqa karqa, kinsa kaq waymark juiciupa chayanankama, hinallataq qhipa kaq llakikuy chayamunankama.

Kimsa waymarkkunaqa karqa ñawpaq llakikuy, Chawpi Tuta Qapariy willakuynin, hinaspa qhipa llakikuy. Chay kimsa waymarkkunaqa tinkunku hebreo simi “cheqa kay” nisqawan, mayqinmi rikuchin hebreo alfabitupa ñawpaq, chunka kimsayunqin, hinaspa qhipa qillqankunata. Ñawpaqpas qhipapas iskaynin llakikuykuna kasqanrayku, chayqa rikuchin Alpha hinaspa Omegapa firmannta.

Manañam Millerita historiapiqa mana kashanchu huk chiqan rikch'ariy 1,260 p'unchawkunapaq; ichaq Millerita historiayqa ñawpaq kuyuyta historiann, chayrayku qhipa kuyuyta rikch'achin.

Qhipa kuyuyupi ñawpaq llakikuy-saqisqa historiayaqa qallarin 18 julio 2020 p'unchawpi, hinaspa chayqa rikuchisqa kashan Apocalipsis libro pa chunka hukniyuq capitulonpi. Apocalipsis chunka hukniyuq capitulonpiqa iskay testigokuna wañuchisqa kanku, chaymi señalakuchkan qhipa kuyuyupi ñawpaq llakikuy-saqisqata, mayqinchus ñawpaq kuyuywan rikch'achisqa karqa.

Apocalipsis chunka hukniyuqpiqa, mana allin suyakuymi yaykuchirqan chunka iskay pachak soqtachunka p'unchawkunapa tiemponman, maypim paykunapa wañusqa aychankuna callepi kasharqan; chayhinapin señalan tarisqa tiempo parábolapi nisqata. Kawsarimusqankuman hinaqa, chaylla horapi hoqarisqa kanku huk unanchasqa hinata, domingo kamachiypa juicio-ninwan kуска. Iskay testigokunapa historiankunapiqa kachkanmi huk simbólico periodo chunka iskay pachak soqtachunka p'unchawkunamanta.

Qanchis truenuykunapa pakasqa historiapi kinsa kaq angelpa kuyukuyninpa sut'i willakuykunapa wakin parallel siq'ikuna-manta aswan achka sut'inchayta qun; ichaqa kinsa kaq angelpa siq'in, chiqap norte llaqtapa reyninpa siq'in, hinallataq llulla norte llaqtapa reyninpa siq'inpas, llapallanmi huk kikillan profético nisqa característicakunata charinku: huk qallariypi, chaymanta qatiq huk pacha chawpi puntuman chayana kama, chaymanta qatiq huk pacha tukuypi juicio-man chayana kama.

Waranqa iskay pachak suqta chunka p'unchawkunapa qanchis illapakunap pakasqa historiankupa hatun kaqninmi. Waranqa iskay pachak suqta chunka p'unchawkunapa “ch'in pampa” hina rikuchisqa kachkan Apocalipsis chunka iskayniyuq kapituluypi.

Hinaspan warmiqa chunlla pampaman ayqekurqan, chaypiqa Diospa wakichisqan lugarniyuqmi karqan, chaypi waranqa iskay pachak suqta chunka p'unchawkunakama payta qarachinankupa. Apocalipsis 12:6.

Iglesiaqa chunllaqman ayqekurqan, papal kamachiypa sarusqa kasqanmantam qespinanpaq, waranqa iskay pachak suqta chunka watakunata. Chunka tawayuq versículom huk testigota yapamanta qun.

Warmimanqa qorikurku hatun ankapa iskay raphrankuna qorqorqa, chaysi purinman karqa chunyaqman, kikinpa kasqanman, maypichus mikhuyninwan uywasqa kachkan huk tiempo, tiempos, chaymanta kuskan tiempo, machaq amaruq uyantaaq ñawpaqenmanta. Apocalipsis 12:14.

Iglesiaqa dragónpa hañuychasqanwan papadopa qatipayninwanmanta chunka iskay pachak soqtachunka watakunata ayqekurqan; chayrayku “ch'in pampa” nisqaqa chunka iskay pachak soqtachunka p'unchaykunapa unanchaqaqninmi. Chay yupayqa Danielpa hinaspa Apocalipsispa librokunapi qanchis kuti qhipaqlla rikurin, ichaqa Qellqasqakunapi wakin imaymanaraq hinawanpas rikuchisqa kachkan. Sapa kutipiq Levítico iskay chunka soqtayoqpi “qanchis kutikuna” nisqatan rikuchin.

Ichaqa 723 ñawpa watamanta 538 wata kama pagano kayqa santuario-ta, hinallataq ejercito-ta saruchkanman karqa, utaq papadoqa Jerusalén espiritual-ta, chaypi adorajkunatawan saruchkanman karqa, chayqa Diospa llaqtan cheqerichisqa kasqanmanta huk rikuchiy karqa;

chaytaqa apamurqa Diospa llaqtan “allpapa sábadonkuna” sutiyoq pacto-ta p’akisqanrayku, imaynachus Levítico libro pa iskay chunka pichqayuq, iskay chunka soqtayuq capítulokunapi rikuchisqa. Iskay chunka soqtayuq capítulo-piqa sutichasqa kachkan Diospa pacto-mpa ch’aqwaynin nispa.

Qankunamantaqmi huk espada-ta apamusaq, chaymi covenantniypa ch’aqwayninta hayñinqa; llaqtaykichiskunapi huñunakusqaykichik kaqtinpas, unquy wañuchiqa qamkunaman kachamusaq; hinaspan qamkunaqa awqaykichikpa makinman entregasqa kankichik. Levítico 26:25.

Diospa tratonwanman hatarikuyninmi Diospa llaqtanta apamurqan qullqaychasqa kawsayman chaymanta ch’iqichisqa kayman, chayta rikuchinku “noqapa tratoypa ch’aqwaynin” nisqawan. Mana yachaspayki chay muchuy, chayta Danielqa Moisespa “ñakay” nispa “juramentu” nispa sutichan, chaypas “noqapa tratoypa ch’aqwaynin” nisqa kashan; chayqa runata ñawsa-yachayman urmachin, mana qhaway atinanpaq Cristopa rurasqanpa aswan ukhu niyninta, imaynachus Daniel qanchis pusaqniyuq t’aqapi rikuchisqa kashan chayta. Ellen Whitepa qillqasqankunapi, Diospa llaqtanpa mana qhawariy atisqan Laodicea ñawsa kaypi kaqkunamanta huk sapa kutin chiqaq chaninchayqa kaymi: paykunaqa mana atinchu “imaraykumanta, imaman chayanman chayman yuyaywan riqsiyta.” Ichapas ninki tutayay pacha chunka soqtayoq pachak watakunata allinta entiendesqaykita; ichaqa mana yachanki chay saruch’asqa kaypa “imaraykun” kasqantaqa, ñawsam kanki.

Payqa sut’inta achka runakunawan pactota sinch’ita takyachinqa; sut’iy chay sut’ipa chawpimpi sacrificiota hinaspa ofrendata tukuchinqa, millay abominacionkuna mast’arikusqanrayku ch’usaqyachisqa kanqa, tukukuyninkama; chay hinataq kamachisqa kaqmi ch’usaqyachisqa pataman hich’akusqa kanqa. Daniel 9:27.

Cristopa pactota cheqaqayninqa chiqapmi “Paypa pactonpa ch’aqnakuyninwan” tupachisqa kashan. “Ñakaypa” unayayninqa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka wata karqan, hinaspa Cristopa chay kikillan pactota cheqaqayninpa unayayninqa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka p’unchaw karqan. Hebreo simipi “chiqaq kay” nisqa rimaywan hina, mayqinchus qanchis trueno-kunapa pakasqa historianta sayarichin, Cristoq Paypa pactonta cheqaqachinanpaq profetapa semananninqa kimsa señalkunata hap’irqa; chaykunaqa hebreo alfabetopa ñawpaq, chunka kimsayuq, hinaspa qhipa qillqankunawan rikuchisqa kashan.

Semanaq ñanrikuchiykunamanta ñawpaq kaq karqan Paypa bautismon, iskay kaq ñanrikuchiyqa karqan chakata, qhipa kaqtaq Estebanpa wañuynin karqan. Levítico iskay chunka suqta qillqapi “qanchis kutikuna” nisqata rikuyta mana munay, imaynachus hanaq pacha angelkuna William Miller-ta “qanchis kutikuna” nisqata rikunanpaq pusaqanku hina, chinkachin Cristopa yawarninta hich’aspa, Paypa ñawpa literal llaqtan mana chaskisqan kikin pactota takyachisqan profeciata hunt’asqata rikuy atiyta. Tukuy qhipaman qespichisqa kaqkunaqa “cheqaq kaymanta” huk kuska, mana hunt’asqa yachayllatam kapunqa. Ichaqa manam pipas qespichisqachu, sapaq sonqowan “cheqaq kayta” rikuyta mana munaspalla. Taytaman chayanapaqqa huklla ñanmi kan, chayqa Jesuswanmi; Jesusqa “cheqaq kay”mi.

Kay yachayqa allin yuyayman churana kashan, imaraykuchus Leviticus iskay chunka phisqayoq, iskay chunka soqtayoq pacto-manta rimashan. “Qanchis kuti” nisqa “maldicionqa” ñawpaq literal Israelman hamurqan allpata samachinankupaq kamachikuykunata mana rurayta munasqankurayku, hinaspa Jubileo nisqa kamachikuykunata hunt’asqankumanta. Chayqa mana rurasqa hucham karqan. Chay maldicionqa paykunaman hamurqan ruranankupaq kamachisqa llank’ayta mana rurasqankurayku, manam huk kamachikuyta chiqapta p’akisqankuraykuchu, ahinataq “ama wañuchinkichu” utaq “ama suwakunkichu” nisqakunata hina. Paykunaqa allpata samachinankupaq kamachikuykunataqa mana kasuspalla saqerparqanku. Adventistakunaqa “qanchis kuti” nisqata mana chaskiqkuna, ima mana santoyasqa rayku kasqanmantapas, angelkuna William Millerman tarinmpaq pusasqanta, chiqapta cheqaq kayta mask’anankupaq tiempo-ta haywarikuyta mana munasqankurayku, kikillan mana rurasqa hatariyta rurashanku, ñawpaq literal Israel mana kasusqan kikin pacto willakuyta mana qhawarispa. Qallariyninmi tukukuyninta rikuchin.

Apocalipsis chunka iskayniyuqpi rikuchisqa waranqa iskay pachak soqta chunka p’unchawkuna, “ch’in pacha” nisqawan reqsichisqa, “qanchis kuti” nisqapa unanchaqninmi. Cristopa llank’ananpa waranqa iskay pachak soqta chunka p’unchawninpas, hinallataq disipulokunapa llank’anankupa waranqa iskay pachak soqta chunka p’unchawninkupas, pactopi takyachisqa kasqan tukuy semanata reqsichinku. Hinallataq waranqa iskay pachak soqta chunka watakuna, maypin paganismpa Diospa llaqtanta saruch’arqan, chaypas, waranqa iskay pachak soqta chunka watakuna, maypin papalismopa Diospa llaqtanta saruch’arqan, Moisespa ñakasqan “qanchis kuti” hunt’asqa pacha tukuyta reqsichinku.

Apocalipsis chunka hukniyuqpi, chunka iskayniyuq pachak soqta chunka p’unchawkuna qhipanpi, wañusqa tullukuna kawsayman kutichisqa kanku pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakuna hina rimanakuymán haykunankupaq. Ichaqa chay rimanakuywan tinkisqa kasqankuta hunt’achinankupaq, rimanakuypa kamachisqankunata hunt’anankum tiyan, imaynachus Daniel qanchisqa t’aqapi isqunniyuqpi rurasqa hina. “Qanchis kuti” nisqa rimanakuypa kamachisqankuna sut’i kamachiykunata apamun awqapa allpampi tarikukuqkunapaq. Chaypi, chaqwasqa kasqankumanta chiqaq kayman rikch’ariqkuna Señor-man kutiyta munaptinku, Levítico iskay chunka soqtayuq sut’i kamachiykunata qun imaynam kutinankupaq.

Qankunamanta puchuqkunaqa awqankuqkunaq allpankunapi huchankupi ñak’arispá wañuykama chinkarinqaku; hinallataq taytankuqkunaq huchankunapipas paykunawan kuská ñak’arispá chinkarinqaku. Sichus huchankuta, taytankuqkunaq huchankutapas, ñoqaman huchallikusqankumanta pantasqankuta willakuptinku, hinallataq ñoqapaq contrampi purisqankuta willakuptinku; chaymanta noqapas paykunapaq contrampi purisqayta, awqankuqkunaq allpaman pusamusqaytapas; chay hina mana señalasqa sonqonkuna pampachakuspa humillakuspa, huchankumanta castigasqa kayta chaskiptinku: chayqa Yacobwan rurasqay ahdiyta yuyarisaq, Isaacwan rurasqay ahdiytapas, Abrahamwan rurasqay ahdiytapas yuyarisaq; allpatapas yuyarisaq. Levítico 26:39–42.

Qillqakunaqpi “wañuyta chayaruq hina tukuy” nisqa rimayqa ninmi challwisqa, ismusqa, chinkachisqa tukuyta. Chay hina wañuyta chayaruq hina tukuyqa wañusqa ch’aki tullukunaman tukukuymi. Hinaspa yachachiyqa wañuyta reqsichin, imaraykuchus chayqa kikinpa kasqankuta

rikch'akuqkunata sut'inchán “awqaykikunaq allp'anpi” kasqankuta.

Qhipa chinkachisqa awqaqa wañuymi kanqa. 1 Corintios 15:26.

2020 watapi 18 punchawmi kimsa kaq angelpa kuyuriyninpi ñawpaq llakikuynin pasakurqan. Chayqa tukuy wakin ñawpaq llakikuykunawanmi rikuchisqa kashan sagrado profético reforma liniakunapi. Ezequiel qillqapa kimsa chunka qanchisniyuq kapitulumqa qhepa p'unchawkunapi Diospa llaqtanta riqsichin chinkachisqa, ismusqa, tukuysqa hina kasqankuta, chaymanta huk wañusqa ch'aki tullukunapa qhata kasqankukama. Paykunaqa awqapa allpanpim kachkan, chayqa wañuypa allpanmi. Apocalipsis chunka hukniyuqpi, iskay testigokunata wañuchirqanku hinaspa callepi saqirqanku. Llapa profetakunam huk sonqolla rimanakunku. Chayraykum Moisesqa callepi wañusqa kaqkunaman rimashan, chay calleqa Ezequielpa qhatanta atravesashan. Paykunapa llakikusqa kayninpi, Jeremiasmanta yachachikuyta chaskinku.

Chaymi Señorqa kayhinata nin: Sichus kutirimunki, chayqa kutichisqayki, ñawpaqniypi sayarinaykipaq; hinaspa sichus chanin kaqta mana allin kaqmanta rakinki, simiy hina kanki. Paykunaqa qamman kutirimuchunku; ama ichaqa qamqa paykunaman kutiriychu. Jeremías 15:19.

Jeremías nisqa willakuyta chaskin: Diospaq rimayta munaspacha, kutimunanmi, chayta ruraspanmi chanin kaqta mana allin kaqmanta t'aqanan. Chay pasajepa contexto-nin sut'inchán mana allin kaqkunapa payman mana kutinampaq kaqkuna kasqanta. Pasajepi llakikuywan urmayninqa hina rikuchisqa kashaqtin, sapallan kasqanta sut'inchán.

Manam saqrayku manam burlakuqkunapa huñunakuyninpichu, nitaq kusikurqanichu; sapallaymi tiyakurqani makiykirayku, piñakuymi hunt'arqanki. Jeremías 15:17.

Jeremíasqa mana “asipayak runakuna huñunakuyninpi” tiyasharqachu, sapallanmi tiyasharqa. Mana kutinankachu karqa millay runakunaman, paykunaqa asipayak runakuna huñunakuyninmi kanku. 1863 watapi, Adventismoqa “asipayak runakuna huñunakuyninman” kutiyta qallariqqa, Babilonia ususikunaq bíblico metodologíanta kutirisan, Moisespa “qanchis kuti” nisqanta qhespichinankupaq. Ichaqa Jeremíasqa aswan sut'ita qhepa p'unchaykunamanta rimashan, manam Millerita historiapaqchu. Wañusqa tullukunapa qhichwapi kaqkuna, awqakunapa hallp'anpi kasqankuta yachayman rikch'arinku chayqa, mana hayk'aqpas kutinankuchu callepi wañuyninkumanta kusikurqaku chaykunaman. Chay huñuqa Jeremíasman kutimuyta atin, ichaqa payqa manam paykunaman kutiyta atinchu.

Ichaqa kutirimunankupaqqa, Moisés qosqan kamachiykunatapas hunt'ananmi, chaykunaqa “qanchis kutikama” nisqawan chiqanta t'inkisqa kashan. Apocalipsis chunka hukniyuqpi ñanpi wañusqa kaqkunaqa, kimsa p'unchaw kuskanpaqmi wañusqa kashanku, chayqa profetasimantaqa “ch'in pampa” nisqanmi.

Chayraykum wañusqakunapa qallariy rikch'ariyninku huk willakuywan ruwasqa, chay willakuyqa tullukunata huñunakurqachin; ichaqa manaraqmi kawsayniyuqkuna kanchu. Chaykunata hatun kallpayuq ejercitoman tikrananpaqqa tawa wayrakunapa willakuyninmi munakun, chaymi sellasqa willakuyqa. Ñawpaq kaq willakuy, paykunata huñuchimuq, “huk simi”mantan hamun.

Samaqchaychis, samaqchaychis llaqtayta, nispa nin Diosniykichis. Sumaq sonqowan rimapaychis Jerusalénta, hinaspa qapariychis payman: maqanakusqa tukukuqña kasqanta, huchan pampachasqa kasqanta; imaraykuchus Señorpa makinmanta iskay kuti chaskirqan llaqa huchankunamanta. Ch'in pampa ukhupi qaparichkaqa siminmi: Señorpa ñanninta wakichiychis, ch'in pampapi ñiqin ñanta chiqanchaychis Diosninchikpaq. Llaqa wayq'ukuna hatarichisqa kanqa, llaqa urqukuna hinaspa moqokuna urayachisqa kanqa; q'iwisqa kaqkunapas chiqanyasqa kanqa, ch'ullqu ñankunapas pampachisqa kanqa. Isaías 40:1–4.

Kunkamqa hamun ch'in pampaqmantan, chayqa “qanchis kutikama” ch'iqiy nisqamanta rikch'akuyninmi. Chay kunkamqa ch'in pampapin kashan, Ezequielpas wañusqa tullukunapa wayquman apasqa karqanmi. Payqa chay kikin wayqumantapunin willakurqan, manan karumantachu.

Señorpa makinqa ñoqapi karqa, Señorpa Espiritunwanmi apawarqun, chay tullukunawan hunt'aq pampapa chawpinpitaq churawarqa. Ezequiel 37:1.

Pampaqa kimsa p'unchaw kuskanwan huk kuskan p'unchawpa ch'in pampa kasqanmi. Kunkapa waqayninpa promesanqa Jerusalén llaqtapa huchan pampachasqa kasqanta, hinaspataq paypa maqanakuyñinta tukusqa kasqanta nin. Chay promesanqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqa kayninta qhawachin, chaymi qhepa p'unchaykunapi hunt'akusqa. Ichaqa paypa huchan pampachasqa kayninqa tukuy huchankunamanta iskay kuti chaskisqanwanmi tinkuchisqa. Moisés qosqa hampiqa mana paykunaq huchankunallatachu willakuyta mañan, aswanpas taytakunapa huchankunatapas. Sichus chay kamachiyta hunt'ankuman, huchankunam pampachasqa kanqa.

Kay chiqaq qillqapiqa kay chiqaq qispiyllapiqa, kay cheqaq chiqata kaykuna chi yachachisqakunata qatiqlamusqa.

Arí, llaqa Israel runakunan qanpa kamachiykita p'antrarqanku, karunchakuspa ama simiykita kasukunankupa; chayraykun ñoqaykumanqa maldición ichakumusqa, hinallataq Diospa sirviqnin Moisespa kamachiyninpi qillqasqa juramentupas, paypa contranpi huchallikusqaykumanta. Paymi rimayninkunata takyachirqan, ñoqaykupa contrayku rimarisqankunata, hinallataq juezniykukunapa contranpi, paykuna juzgasqankumanta, huk hatun mana allinta ñoqaykuman apamusqa; tukuy hanaq pachapa uranpiqa manam imapas rurasqachu Jerusalén llaqtapi imaynachus rurasqa kasqa hina. Imaynachus Moisespa kamachiyninpi qillqasqa kashan, chay hinallataq tukuy kay mana alli ñoqaykuman hamusqa; ichaqa manam Señor Diosniykupa ñawpaqenpi mañakuyta ruwarqaykuchu, mana allin ruwasqaykumanta kutirikunaykupa, chiqaq kayniykita entiendinaykupaqpas. Daniel 9:11–13.